

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
המינהל הפדגוגי
אגף א' ארגון לימודים
מיקוח ארצי לזכויות התלמידה

איזהו מכובד? המכבד את הבריות (אבות ז/א)

כתבת אקור

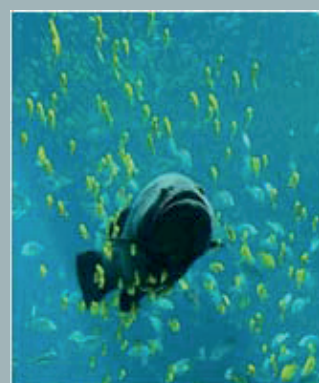

"אם ניכר לרב שהם מתרשלין בדברי תורה ומתרפין עליהן ולפיכך לא הבינו חייב לרגוז עליהן ולהכלימן בדברים כדי לחדדם.

וכענין זה אמרו חכמים "זרוק מרה בתלמידים" לפיכך אין ראוי לרב לנהוג קלות ראש לפני התלמידים ולא לשחוק בפניהם ולא לאכול ולשתות עמהם כדי שתהא אימתו עליהן וילמדו ממנו במהרה".

(משנה תורה לרמב"ם, הלכות תלמוד תורה פרק ד' משנה ה')

כתבת אקור

רב הזדמן למקום אחד. גזר תענית ולא בא מטר. ירד לפניו [בתפילה] שליח הציבור, אמר 'משיב הרוח' נשב רוח אמר 'מוריד הגשם' בא מטר.

אמר לו: מה מעשך?

אמר לו: מלמד דרדקים אני ומלמד מקרא לבני עניים כבני עשירים, וכל מי שאינו יכול לשלם, איני לוקח ממנו דבר.

ויש לי בריכה של דגים, וכל מי שפשע [=שמפריע ואינו לומד], אני משחד אותו בהם ומרגיע אותו ומפייס אותו עד שבא וקורא.

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד

המדינות החברות ינקטו בכל האמצעים המתאימים על מנת להבטיח כי המשמעת בבתי הספר תונהג באופן המתיישב עם הכבוד האנושי של הילד, ובהתאם לאמנה זו.

(אמנת זכויות הילד - סעיף 28)

חוק זכויות התלמיד

"כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים".

מתוך חוק זכויות התלמיד התשס"ה 2004

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
המינהל הפדגוגי
אגף א' ארגון לימודים
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמידה

חלמדים זכות

הזכור /כבוד

2 כשמורה נכנס לכיתה | 3 ילד 'שטוף-אור' | 4 תחזית: 'מוריד הגשם'

יהי כבוד חברך חביב עליך כשליך (פרקי אבות, פרק ב', משנה י"ג)

שווה ציטוט

” ילדים לא רק יהיו, אלא הם בני אדם, ועל כן זכאים לכבוד ”
(יאנוש קורצ'אק)

בית היתומים היהודי של יאנוש קורצ'אק
1920-1928, פולין

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד

המדינות החברות מסכימות כי חינוך הילד יכוון:

- לפיתוח אישיות הילד, כישורותיו ויכולתו הגופנית עד למיצויים המלא.
- לפיתוח יחס כבוד לזכויות האדם ולחירויות היסוד, ולעקרונות הגלומים במגילת האומות המאוחדות.
- לפיתוח יחס כבוד להורי הילד, לזהותו התרבותית, ללשונו וכן לערכיה הלאומיים של הארץ בה מתגורר הילד, לארץ מוצאו ולתרבויות שונות מתרבותו הוא.
- להכנת הילד לחיי אחריות בחברה חופשית ברוח הבנה, שלום, סובלנות, שוויון המינים וידידות בין כל העמים, קבוצות אתניות, לאומיות ודתיות, ואנשים שהם מילידי המקום המקוריים.
- לפתח יחס כבוד לסביבה הטבעית.

(מתוך: אמנת זכויות הילד סעיף 29)

חוק זכויות התלמיד

מתוך הסעיף הפותח את 'חוק זכויות התלמיד':

חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות לזכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד, תוך שמירה על כבוד התלמיד, עובד ההוראה וצוות המוסד החינוכי ועל ייחודם של מוסדות החינוך לסוגיהם השונים כמוגדר בחוק ... ולעודד יצירת אקלים של כבוד הדדי בקהילת מוסד החינוך.

שפטו בהצמח

★ אחד התלמידים מכבד את כל הכיתה בטיול השנתי בחטיפים שהביא מהבית, אך מכריז "בלי כיבודים" רק לילד אחד בכיתה שגם ככה תמיד מתבודד בצד.

★ התלמיד הכי גרוע בספורט תמיד נבחר אחרון לקבוצות בשיעור התעמלות.

★ תלמידים קוראים לילד הכי גדול בכיתה בשם החיבה "דובי". הוא טוען שהוא אוהב את השם וקורא כך גם לעצמו.

מה דעתכם? סקר רחוב

מה לדעתכם מעניק לתלמיד בבית הספר תחושה כי מכבדים את צרכיו? שבצו בפירמידה על פי סדר עולה:

• ביטוי עצמי	• מסגרת ברורה
• ביטחון	• מקום פיזי לשהייה
• תחושת שייכות	• חיזוקים חיוביים
• הצלחה	• אוזן קשבת
• היחס של ההנהלה	• הפסקות מסודרות
• היחס של התלמידים	• סיפוק מקצועי
• חברים	• הנאה
• עבודת צוות	• אחר:

כאן הורונו חז"ל נועם דרך החינוך,

כי לא במהלומות יחונך האדם, כי אם בדרכי נועם. והיראה האמתית היא יראת הרוממות הבאה מצירוף האהבה הנאמנה. ועד הזמנים האחרונים לא ירדו חכמי הפדגוגיה [=חינוך] לזה, והיה דרך חינוכם רק במקל חובלים, עד הימים האלו שהניסיונות הרבים הוכיחו

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

להשכיל את אשר הורו לנו חז"ל... יפה המרדות השכלית [בדברים ולא בעונשי גוף], כי הניצוץ השכלי שבאדם יאיר גם

מחשכי לב [של] אותם שכבר העוו דרכם'.

(הראי"ה קוק, "עין איה", ירושלים תשמ"ז, עמ' 31)

'מפני כבוד רבו' - כבוד המורה

כתבת אקור

כל תלמיד חכמים - מצוה להדרו[=לכבדו], ואף על פי שאינו רבו [וקל וחומר ברבו].

שנאמר "מפני שיבה תקום, והדרת פני זקן" (ויקרא יט, לב), [שיבה במשמעות] זה שקנה חכמה. ומאימתי חייבין לעמוד מפני החכם? משיקרב ממנו בארבע אמות, עד שיעבור מכנגד פניו [=מולו].

(משנה תורה לרמב"ם, הלכות תלמוד תורה הלכה ו)

אסור לתלמיד לקרות לרבו בשמו, בין בפניו בין שלא בפניו. ולא עוד אלא אפילו במותו אסור. אבל שלא בפניו ובמותו – מותר לומר "רבי פלוני". ובפניו גם זה אסור, אלא אומר לו סתם "רבי".

(שולחן ערוך, סימן רמב סעיף לז)

אקטואליה

המלצה: התלמידים יעמדו כשהמורה נכנס לכיתה

משרד החינוך ימליץ לבתי הספר ברחבי הארץ לחייב את התלמידים לעמוד בתחילת השיעור, כשהמורה נכנס לכיתה. אין מדובר בהנחיה מחייבת, אלא בהמלצה בלבד.

כתבת אקור

היה יושב רבי [יהודה הנשיא] והיה דורש, והריח ריח שום.

אמר [רבי יהודה הנשיא לתלמידיו]: מי שאכל שום – יצא!

עמד רבי חייא ויצא.

עמדו כל שאר התלמידים ויצאו אף הם.

בשחר [=בבוקר], מצאו רבי שמעון, בנו של רבי, את רבי חייא.

אמר לו: אתה הוא שציערת לאבא?

אמר לו [רבי חייא]: חס ושלום, לא תהא כזאת בישראל.

(תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין דף י"א, ע"ב)

איזהו מכובד? המכבד את הבריות (אבות ד/א)

שווה ציטוט

”
רבי אלעזר בן שמוע
אומר:
יהי כבוד תלמידך חביב
עליך כשלך,
וכבוד חברך כמוך רבך,
ומורא רבך כמוך שמים:

(מסכת אבות פרק ד', משנה י"ב)

”

מה עשיתי?

רותי שואלת:

"חביב עליך כשלך..."!?

יש בכיתה ילד שצוחקים עליו. בכל שיעור מעבירים פתק עם ציור שלו או עם בדיחה פוגעת שקשורה אליו. הוא לא יודע מזה בכלל, אבל אני מרגישה עם זה מאד לא בנוח.

מה לעשות?

אזור הספרות

כל מה שדיברה מורה – זלדה היה מושך לב וקצת לא צפוי... אם ביטאת בכיתה רעיון שמצא חן בעיניה, הייתה מורה – זלדה מצביעה עליך ואומרת חרש: "תסתכלו נא כולכם, הנה יש כאן ילד שטוף - אור".

...אם אמרת בכיתה שרצונך לספר משהו לכולם, ואפילו באמצע עניין אחר, מיד הייתה מורה – זלדה מגביהה אותך ומושיבה על שולחנה שלה, שולחן המורה, בעוד היא מתיישבת במקומך על הספסל הקטן... על תנאי שתספר דברי טעם או תטען טענה מעניינת...

לעומת זאת, אם דיברת שטויות או סתם ניסית למשוך תשומת לב, הייתה מורה – זלדה חורצת בקולה, שאין לפניו לא שחוק ולא קלות ראש "מספיק, הלוא עכשיו אתה פשוט גורע מכבודך בעינינו."

(עמוס עוז, סיפור על אהבה וחושך. הוצאת כתר ספרים. עמ' 327-328)

מה דעתכם? סקר רחוב

אילו דרכים נוספות של הבעת כבוד אתם מכירים? באילו דרכים לדעתכם יש להביע כבוד למורים?

